

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 21. vinotoka 1870.

List 42.

Oh nikdar več je ni.

Jesénske že cvetlice
Pobešajo glavice
Od mraza ovené;
A v spómladi zeléne,
Prelépo pomlajéne
Nas zopet veselé: —
Nedolžnost se zgubi,
Oh, nikdar več je ni!
Oh, nikdar več je ni!

Na pot se pripravljáti,
Slovó od nas jemati
Že tičice začnó;
Priklíje cvetje belo,
Nam petje spet veselo
Se zléga na uhó: —
Nedolžnost se zgubi, —
Oh, nikdar več je ni!
Oh, nikdar več je ni!

Nemilo drage starše
In ljubljene tovarše
Kosí nam smertni meč;
Pa snidemo se gori
Med angelskimi kori,
Kjer smert ne žanje več: —
Nedolžnost se zgubi,
Oh, več nikdar je ni!
Oh, več nikdar je ni!

Jos. Prosén.

Kam će to?

Pravo zginja, vere jakost peša,
Svet za dobe nove lučjo stopa:
Kaj će vodi te slepivna veša,
Kam potem zabredeš, oj Evropa?

Če se ozremo po mnogoizolikani Evropi, kažejo se nam povsod prežalostni prizori, prizori, kateri navdajajo serce z grenkostjo ter obujajo v nas resno skerb zastran prihodnosti. Vera peša, pravica se bije v obraz, mir in sloga zginja, ljubezen ugaša; nasproti pa se na dolgo in široko objestno šopiri brezbožna nejevera, kateri ni nič svetega, nič spoštljivega, ktera se ne zmeni za pravico, za Boga, ktera derzno stega roko po tujem blagu, ter slepo dere le za svojim dobičkom ter lastno koristjo. Nejevera ošabno nosi glavo, hoče vse vediti, vse znati, in vendar ni na jasnem gledé z naj prvimi načeli postavnihih resnic. Nejevere Bog je denar, vživanje ter nasilstvo; obeta posamnemu vsestransko prostost, ter neomejeno svobodo, pa oznanuje razberzdanost mesá, posilnost ter splošni nered. Sad takošnih natezanj in naporov že zori, sad grenek in okužen, ki pade kmalo zrel svojim gojivcem in pričetnikom v naročje.

Že odmevajo od juga in severo-zapada topov strašni gromovi, že se stresa zemlja pod silo strelivnega pa rušivnega orodja, sela in vasi padajo v pepel, mesta se grudijo v prah, terdnjave padajo, ljuta vojska otresa grozovito svoje kervave kreljuti nad ravnokar še mirnimi pokrajnami, na vse strani stezaje svoje ostre kremplje, žejna nove kervi, glomeča ter dihteča po novih žertvah. Sedaj je pričelo kipeti, kar je dolgo na tihem vrelo ter se zbiralo v bolnem telesu človeštva. Bog daj, da bi ne bilo to pričetek še hujših dogodb, kakor pravi sv. pismo: „Ko pa bote čuli vojske ter govorice o vojskah,

ne bojte se; mora to sicer biti, toda ni še konec. Vstalo bode ljudstvo zoper ljudstvo, in kraljestvo zoper kraljestvo... Pričetek bolečin je to.“ Nebo se ne izvedri ter zrak ne izčisti, dokler ne pribuči bliska ter groma vihar; vino se ne obriše, dokler ne izmeče iz sebe razne soderge ter nesnage blata. Tudi borba med ljudstvi se ne poleže rada, dokler se ne izčisti zaduhli ter kužni zrak brezbožnih ter nejeverskih misel, in satanovih prizadev, dokler se ne iztrebi glota ter razna plaža izmed zdravega, oklenega zerna. Postava, ktera je veljavna v neživi natori, velja tudi v razvitku človeštva, to nam priča pamet, bolj jasno pa še zgodovina stoletij. Torej je treba poboljšanja vsih in mnoge molitve pravičnih, da bi celí vihar ne izbučal in da bi se človeške stiske okrajšale.

Ozrimo se na Cerkev, sv. Cerkev božjo in vidili bomo, kako bijejo v skalo sv. Petra od vseh plati silni valovi ter skušajo omajati ali pa spodkopati njeno nepremakljivo terdnoto, ko bi bilo to mogoče. Španjsko je prevladalo že pred letom razvertje in prekucija; Angleško je po večini še vedno ločeno od vira življenja; Rusija je okamenela v svojih obredih in izročilih; kraljestva na severu derži oklenjene merzli protestantizem; kako je z Avstrijo, slišimo vsak dan, — če je kaj zmožno jo pogubiti, je duh nejevere in lažnjivega liberalizma; Franciji pije nemški živelj kri iz serca, ob enem pa gloje na njej pogubivna kužnost npravne spačenosti in napčne svobode; slovanski jug zdiha in se vije še vedno pod turškim polumesecem; in Laška, o uboga Laška, ona je toliko bolj razdjana, kolikor bolj jo Macini, Garibaldi pa Viktor-Emanuel zedinjujejo. Kaj bo neki puntar zoper Cerkev zedinil! Toda ni še vse. Tudi središča katoliškega sveta ni pustila pri miru rovarska sila in kjer je bil doselé mir, tje se je vselila morivnega orožja sila. Tudi to sveto mesto, središče zgodovine svete katoliške Cerkve, moralo se je oskruniti, teči je morala kri tam, od koder se je oznanoval mir in sprava vsemu svetu, — in to je naj večí madež našega stoletja. Vidni poglavar Kristusov na zemlji je veržen iz svoje pravne dedovine, oropan je stol sv. Petra, in to je ter ostane vnebovpijoča krivica, ostane naj gerše pa nikdar ne opravičeno dejanje, dokler se človeštvo ni še popolnoma znebito čuti resnice in pravice. Ni ti zastonj zatemnelo svitlo lice, otožna nevesta Kristusova, ne žaluješ brez vzroka ter se odevaš v temno odelo otožnosti, ne liješ zastonj vročih solzá ter lomiš roke klicaje v pomoč ter obrambo tistega, kateri ti je obljubil obstanek do konca dni! Tvojega prvega sedeža se je polaknil zaprisežen sovražnik, tvoj viši pastir je ubežen kakor ovca med volkovi: kam se hoče podati, komu se zaupati, ker so se mu nekda naj zvestejši sinovi izneverili in ga prepustili njegovim protivcem? Zares, Go-

spod na višavi! udaril si pastirja naj nedolžnišega, naj vdanišega ti pastirja, in ovce so prestrašene in preplašene: toda Ti, ki vladaš širno zemljo, Ti, ki vodiš ter snuješ skrivnostno človeštva prečudno zgodovino, Ti bodeš čul nad nami, Ti čul nad svojo brezmadežno Nevesto, Ti varoval ter branil nam pohlevnega pastirja, Pija IX. Ker pa zahtevaš, večna Resnica in Svetost, prošnje in molitve, izlivamo pred Teboj goreče zdihe, da se nas usmiliš, da braniš svojo cerkev, katero si sozidal na nepremakljivo skalo, da nam varuješ preljubega višega Pastirja, razjasniš oblačno nebo ter potolažiš grozeče valove. Le upaj, pa terdno stoj, ti sivi Starček, kakor si dosedaj; le Bogu se izroči, Ti blagi Pij, kar si v popolnem pomenu svojega imena, mi, in posebno mi svečeniki hočemo darovati za te ter prositi večnega Očeta po večnem Sinu in upamo za terdno, da bodeš vidil še zmago resnice ter veselo slavljenje svete Cerkve.

Rimomir.

Zgled udom Uršulinske bratovšine.

K godu sv. Uršule in nje sv. tovaršic, katerim v čast in vernim v zveličanje se je osnovala družba keršanskega podučevanja za srečno zadnjo uro, se spodobi uršulinskim udom po Kranjskem, Koroškem in Štajerskem poslati nekatere čertice za pozdrav, in takostare ude poterjati, in še kaj novih privabiti. Katoliški kristjani so sv. Uršulo in njene sv. tovaršice že od nekdanj visoko častili, pa ne le priprosti ljudje, ampak tudi imenitne osebe naj višjih stanov. To nam spričuje zveličana Frančiška, britanska vojvodinja, ki je leta 375 po Jezusovem rojstvu sveto umerla, in ki pravi branje, da so se ji sv. uršulinske Device na smertni postelji prikazale in jo v nebesa spremile. — Kako si je pa ta visoka gospa toliko čast in srečo zaslužila? S tim, da je svete uršulinske device s posnemanjem njihovih prelepих čednost in dobrih del vredno častila.

1. Sv. Uršula in nje sv. tovaršice so čistost ljubile in devištvo ohranile; tako tudi sv. Frančiška, britanska vojvodinja. Še prav mlada Petru britanskemu vojvodu v zakon dana, je bila v junaški čednosti že začudovanja vredno stopinjo popolnamosti dosegla. Ženinu je od velike časti, cene in lepote devištva tako preserčno in ginljivo govorila, da je vojvod sklenil z njo vred popolnoma devištvo v zakonu ohraniti.

2. Sv. Uršula in nje sv. tovaršice so na tem svetu veliko terpele, pa vse iz ljubezni do Jezusa voljno prestale, ter niso čez nadloge, preganjanje, zaničevanje godernjale. Tudi sv. Frančiška je dosti terpeti imela, pa vsega terpljenja nje samskega, zakonskega in vdovskega stanú ni prostora tu popisovati; le eno bodi omenjeno. Peter vojvoda je imel priliznjenega služabnika, kateri je bil nedolžno Frančiško prav prav gerdo obrekel, da je v neki nespodobni zavezi. To je bila huda strela za vojvoda: v naglici, brez prepričanja, ako je to, kar je hudobni jezik izustil, tudi res, plane v divjem serdu na deviško Frančiško, jo na tla pobije, neusmiljeno pretepe, potem v zapor dene. Nikogar do nje ne pusti, da bi jo tolažil, le robata dekla ji jedi nosi in jo z zarobljenostjo terpinči. Vse krivice in muke pa Frančiška voljno iz ljubezni do Jezusa prenaša, dokler ni Bogu dopadlo Petra njene nedolžnosti prepričati. Na tem svetu nam je več ali manj terpeti; le zavolj Boga voljno terpimo; tako bomo vredno častili z bogoljubno Frančiško sv. Uršulo in nje tovaršice, in si lepe nebesa služili; sej v poterpljenji, pravi Jezus, bote ohranili svoje duše.

3. Sv. Uršula in nje tovaršice so se med seboj učile, serčno tolažile, k stanovitnosti budile, in za vse dobre dela trudile; ravno tako je zvel. Frančiška preblando učila in s podukom sklepala dobre dela, molitev, post in milošinj. Zgodaj je k molitvi in premišljevanju

vstajala, k sv. maši in sploh k Božji službi pridno hodila; ostro je živela, se obilno postila in pokorila. Potrebni je rada pomagala, bolnike obiskovala, in jim veselo stregla; tudi nehvaležnim je dobrote skazovala. Bere se v njenem življenji, da je bila staro revo pod streho vzela in z vsim preskerbela; pa bila je čmerna, prav nehvaležna sirota, ter je dobro gospo grajala in obrekovala. Družina tega nevoljna, veli gospej: „Proč s to nehvaležno baburo!“ Ne tako, odgovori Frančiška. Bog daje dež in solnce pravičnim in krivičnim, in deli dobrote vrednim in nevrednim; kadar nehvaležnim dobro storimo, naj bolj Boga posnemamo, in si nabiramo naj več zasluženja. — Tako, uršulinski udje! posnemajte zvel. Frančiško med seboj s podukom in v dobrih delih, kar vam tudi braterna velevala.

4. Med drugim se bere v popisu življenja zvel. Frančiške, da je k časti sv. Uršule in njenih svetih enajst tisuč devic vsako sredo enajst ubogih devic k obedu povabila, in jim sama, če ravno vojvodinja, visoka gospa, pri mizi stregla. Kadar se pa njena smertna ura približa, omedli, in ko se iz medlevice prebudi, oči k nebu vzdigne in jame klicati: „Bodite mi pozdravljene, dobro došle, moje prelube Device!“ Okrog stoječi s čudovanjem poprašujejo: „Kaj so to, ktere so te Device?“ In umirajoča Frančiška odgovori: „To so Device, ktere sem vselej ljubila, vedno častila. O moje naj ljubše predrage prijateljice, kako dolgo že sem želela iz celega serca hrepenela, pri vas biti, se z vami v nebesih veseliti! Tedaj prav ste prišle, dobro došle, bodite mi preserčno pozdravljene!“ Nato je bogoljubna vojvodinja mirno zaspala v Gospodu, ter šla v sv. raj spremljana od sv. uršulinkih devic. — Znano je, da so se ss. uršulinske Device že mnogim o zadnji uri prikazale, ki so jih v življenji vredno častili, kar se tudi dandanes ponavlja. Iz zanesljivih ust dušnega pastirja neke gorjanske fare, kjer se dobro derži braterna sv. Uršule, in sveta vera živo hrani, smo to leto (1870) slišali, da so se nekterim umirajočim uršulinske device prikazale, kar so s svojimi poslednjimi besedami pričevali in na znanje dali. *) Tedaj predragi kristjani, poprijemajte se braterne sv. Uršule za keršansko podučevanje in za srečno zadnjo uro, ter njene pravila dobro in zvesto spolnajte; posebno si zapomnite, da z enim očenašem še ni vse opravljeno, treba je dela, treba truda po zgledu zvel. Frančiške. V braternih bukvicah sv. Uršule, ktere se dobivajo za nekatere solde v Ljubljani pri g. M. Gerberju, je popisano bolj natanko, kaj je in tirja bratovšina sv. Uršule. Bodimo dobri, junaški kristjani, to je posebno treba dandanašnji; častimo tudi sv. Uršulo in njene svete tovaršice, in svesti smo si njihove pomoči v življenji in smerti! —

Kosec čelerte zapovedi Božje.

Dolžnosti do duhovstva.

(Dalje.)

II. Dolžnosti do vidnega glavarja katoliške cerkve, do rimskega papeža.

„Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev.“ (Mat. 16. 18.) — Svojo duhovno mater, sv. cerkev, spoštujeja nikakor ne smemo pozabiti njenega vidnega glavarja, rimskega papeža. Sv. evangelij nas uči, da je Jezus Kristus svojo cerkev sozidal na apostola Petra in njegove naslednike na rimskem sedežu, da je njim dal ključ do nebeskega kraljestva, in njim izročil skerb nad svojimi ovčicami in jagnjeti. Če tedaj hočemo svojo duhovno mater, sv. cerkev, spoštovati in ljubiti, moramo posebno njenemu vidnemu glavarju, rim-

*) Take reči naj bi se očitno na znanje dale, ker današnji ne-
verni svet vse tají, česar ni prepričan do kosti in mozga. Vr.

skemu papežu, to spoštovanje in ljubezen skazovati zraven drugih dolžnosti, ki jih imamo otroci do starišev.

Nočemo tukaj obširno govoriti od že hoté nehoté iz vere na edino, sveto, katoliško, apostoljsko cerkev izvirajoče dolžnosti, temuč poprašujemo le: Kako naj kažemo vidnemu glavarju sv. cerkve, rimskemu papežu, da ga spoštujemo, ljubimo, da smo voljni mu pokorni biti in ga v njegovih potrebah podpirati?

1. Spoštovanje, dolžno rimskemu papežu, nekaj naznanuje že to, da ga imenujemo „sv. Očeta“ ali „Njih svetost.“ Zakaj bi papeža ne imenovali: „sv. Oče“ ali „Njih svetost?“ Sej je namestnik Jezusa Kristusa, Narsvetejšega. Sv. apostelj pravi vernim v obče „sveti“, in mi bi namestnika Kristusovega, občega očeta vseh vernih, ne smeli „sv. Očeta“ ali „Njegova svetost“ imenovati?

Kristjani, prepričani da papež je povzdignjen na naj višjo stopnjo časti, do ktere zamore umerljiv človek dospeti, moramo to čast visoko ceniti. Na celem svetu ne najdeš, kar bi se moglo enačiti s častjo in z dostojanstvom papeža, Kristusovega namestnika. Posvetna oblast, še tudi tolika, je le majhna in slaba mem oblasti, ktero ima rimsko-katoliške cerkve vidni glavar, kteremu so izročeni ključi, ne kacega silnega in imenitnega posvetnega mesta, temuč nebeškega kraljestva, ktero naj odpira po svoji razsodbi vrednim, in zapira nevrednim. Rimskemu papežu, ki vlada vso cerkev, predpostavljene in podložne, „ovce in jagnjeta,“ gre tedaj naj večje spoštovanje, in sledenj pravoverni naj si prizadeva to spoštovanje do rimskega papeža v sercu zmiraj poživljati in z deli kazati, posebno pa o času, ko se naj svetjši reči teptajo in oskrunjajo, kakor bi ne veljale več besede: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

2. S pravim spoštovanjem je sklenjena ljubezen. Le ljubezen dela človeka v resnici blazega in priča, da je res dober bližnjemu in pravi človek. Kristjan je dolžen vidnega glavarja sv. cerkve, rimskega papeža, serčno ljubiti, — tedaj mu vse naj boljše želeči, za nj moliti, se za njega poganjati, ne pustiti skruniti njegovega poštenja. Svetemu Očetu moramo iz serca privošiti vse dobro. Pa ne le privošiti, temveč preserčno želeči in po vsi moči si prizadevati za blagor sv. Očeta. Gotovo prav zaničljiv je kristjan, kateri ostane merzel n. pr. zdaj, ko se sv. Očetu hudo godi, ko so jetnik prehudih sovražnikov. Pravica in ljubezen naklada dolžnost, moliti za obrambo in srečno vladanje vidnega glavarja sv. cerkve. Bog na prošnjo vernikov svojemu namestniku papežu podeluje obilniši milost in potrebno moč, da zamore ložej varovati sebi izročeno čedo, jo na dobro in zdravo pašo voditi in tako ž njo vred priti v večno življenje. Papež podeluje tudi po sebi od Boga izročeni oblasti svojim ovčicam veliko neprecenljivih in dražih milosti; — če že molimo za dobrotnike, ki nam le časno dobro storijo, koliko gorečšje še moramo moliti za une, od kterih dobivamo duhovno dobro!

Kako potrebno je kristjanu moliti za papeža, kteremu je izročena skerb nad neštevilno čedo neumerjochih duš, da bi zamogel obilniše nebesa jim odpirati in pekel zapirati.

Zakaj bi iskren kristjan ne molil za svojega papeža, ki se ravno sedanji čas toliko bori zoper sv. cerkve sovražnike, kateri s silo in zvijačnostjo išejo cerkev Kristusovo zatreti in vničiti? Kako bi ne molili za papeža, ki terpi celo od svojih vlastnih duhovnih otrok, kateri iz slabosti pa tudi iz hudobije nauke svojega očeta prezirajo, njegove zapovedi zaničujejo, ali pa s peklenško nehvaležnostjo njegovo blago serce ranijo, kakor so posebno v naj novešem času Lahi storili? Zares, čutljivo keršansko serce ne more nikakor prezirati te dolžnosti; še le draga in všeč mu mora biti. Mnogeprati in

pobožno tedaj roke dvigajmo k Očetu vse milosti in molimo za vidnega glavarja sv. cerkve. Naj večemu delu vernih sicer ni moč svojega občega očeta tukaj na zemlji z vlastnimi očmi gledati, — veliko veliko jih je na tisuče ur od njega oddaljenih: pa vse to ni nikakor v stanu njihove ljubezni do njega oslabiti, dosti manjš še celo ugasiti. S telesom le so daleč, njih serca pa so blizo. Sledenj dan opravlja sv. oče papež naj gorečšje molitve za svoje ovčice, gotovo bodo tudi sledenj dan serca otrok polne svetih vošil in molitev za svojega občega očeta. Pervi kristjani so molili za sv. Petra, prvega papeža, in so nam v tem naj lepši izgled.

3. Zraven spoštovanja in detinske ljubezni pa je iskren kristjan tudi rade volje in natanko pokoren namestniku Jezusa Kristusa, rimskemu papežu. Papeževe zapovedi v zadevah sv. cerkve pravemu kristjanu niso zapovedi človeške, temuč zapovedi Božje. Kdor tedaj papeža ne posluša, Boga ne posluša; kdor papežu ni pokoren, se zoperstavlja zapovedim Božjim. Tukaj vendar nimamo na misli cerkvenih zapovedi v obče, tudi od papežev danih, ktere smo vsikdar dolžni spolnovati kot božje zapovedi, temuč menimo v ožjem zmislu izreke in vredbe papeževe pri razpravah verskih in nrafskih. Tem izrekam in vredbam nezmotljivega pastirja vesoljne cerkve se mora vsak vernik ponižno podvreči in se po njih ravnati. Jarem pokornosti otresti in se opirati na občen cerkveni zbor, kakor je storil v naj novejši dobi nesrečen o. Hiacint v Parizu in še drugi, pri tem pa učiti in ravnati po svoji glavi, — to je vedenje nepokornega otroka, ki nima ušes za očetove nauke, ki hoče vse boljše in jasniše znati in zapopasti mem unega, na kterega je Jezus Kristus svojo cerkev zidal in kterega sv. Duh vse motljivosti varuje. Takošnega nepokorneža bo pa tudi zadelo uno prokletstvo, ktero je Bog nad vsemi nepokornimi otroci izrekel. Na žalost svojih duhovnih starišev očetovo hišo, sv. cerkev, edino rešivno barko zapustivši, tavajo takošni nepokorneži po svetu v vsi hudobiji, grešnosti in brezbožnosti, dokler se v sramoti ne pogubijo. Pokoren otrok sv. cerkve vendar le poštenje in srečo žanje in vedno obilno blagoslova božjega dobiva. Oboje zadevajoče izgleda najdemo v vseh, posebno pa v poslednjih treh stoletjih.

4. Verh vsega tega še iskren kristjan tudi v djanju podpira vidnega glavarja sv. cerkve in svoje dolžnosti do njega tako popolnoma dopolnjuje. Redko kedaj imamo priložnost svetemu očetu osebno pomagati; le o času sile in preganjanja je nam to mogoče, kakor ravno zdaj, ko sveti oče papež, obropan od svojih in sv. cerkve sovražnikov in od vseh mogočnejšev sveta zapuščen, zadovoljno naše darove sprejemlje. Podpiramo pa njega tudi, če otrokom njegovi skerbi izročnim pomagujemo in za njih telesno in dušno dobro skerbimo, k čemur nam je vsak dan in vsako uro dosti priložnosti.

Prizadevaj si tedaj po vsi svoji moči natanko spolnovati svoje dolžnosti do sv. cerkve, svoje duhovne matere in do njenega vidnega glavarja na zemlji, do papeža, svojega duhovnega očeta in trudi se v djanji storiti vse, kar je tukaj le na kratko omenjeno in načrtano. —

Pastirski list mil. Briksenskega škofa Vincencija Gasserja.

Spreljubi v Gospodu!

„Je čas molčati in čas govoriti“ (Pridig. 3. 7.). Ko sem se teh Pridigarjevih besedi spominjal, sem doslej molčal, tudi ob svoji vernitvi (z Rima) v svojo domačijo, dasiravno sem mogel s tim silo delati svojemu sercu, ki me je govoriti gnalo; pa sej je Gospod sam

vam govoril, in sicer z milim glasom svoje cerkve v vesoljnem vatikanskem zboru, s strahovitim glasom topov (kanón) pa v vojski dveh narodov.

Ta glas je bil tako razumljiv, da je njegov pomen tudi naj bolj topi človek lahko zapopadel, in mógel zaklicati s psalmistom: „Dela njegovih rok so resnica in pravica“ (Ps. 110, 7.). Pa čas molčati ima svoj konec; nastopile so prigodbe, ki mi nakladajo dolžnost, da spregovorim.

Dvajsetega t. m., kar nam je vsem znano, so po štirinamerni boji laške trume mesto Rim posedle. To je naj hušji poskušnja, ki je prišla nad sv. Očeta papeža Pija IX ves čas njih veselja in težav tolikanj polnega višjega pastirstva. Že sočutje, ki smo ga dolžni prečastitemu očetu vsega keršanstva, ki so že pri koncu svojega pozemeljskega popotovanja, mora z bridkostjo napolnovati serce vsacega pravega katoličana. Pa ko bi se tudi na časti vredno in nad vso hvalo zvišano osebo Pija IX ne ozirali, mora nas vender-le ta silovitost, posedba Rima, z gnjusobo napolnovati, in zoper katero imamo veliko vzrokov na ves glas oporekovati.

To početje studimo v imenu pravice. V nebo vpijoča krivica je to. Priča te krivice so ravno tisti, ki so jo storili. Še 20. velicega serpana tega leta je nekdo izmed laške vlade v hiši poslancev v Florencu tišanju, da naj se Rim in cerkvena država obleže, z opombo se uperl, rekoč, da ni pametno oblegati državo, kjer ni nobenega taci vzrokov, ki v Evropi obveljavajo. Kakor tedaj tistikrat ni bilo nobenega tudi ne naj manjšega vzroka, Rima se polastiti, ter ga postavnemu gospodu vzeti; tako ga tudi 20. t. m. ni bilo, ko so laške trume v Rim planile. Ta početek ne jenja biti v nebo vpijoča krivica zato, ker jo laška vlada na ljudstvo zvrča (da namreč ljudstvo hoče Rim imeti). Ali gorje ljudstvu, ki s pota pravice stopi! Krivica slehernega človeka je polna nesreče; zastran krivice celih narodov pa je pisano, da Gospod take ljudstva potere v svojem serdu.

Milujemo in studimo polastenje Rima v imenu vladarskega načela (v imenu vladarjev, kraljev in cesarjev). Vsak lahko spozná nevarnost, ki proti vladarskim stolom (tronom) in kronam. Puntarstvo čaka le vgodne prilike, da bo postavne vladarje zapodilo. Nam tedaj, ki se s staro zvestobo držimo našega postavnega cesarja, ne more vse eno biti, da se je rovarstvo lotilo naj starejšega, naj postavnejšega in naj bolj častitljivega vladarskega sedeža, na katerem sedi naslednik sv. Petra, in ga je prekucnilo.*)

Milujemo in studimo v Rimu storjeno silovitost v imenu sinovskega spoštovanja. Komu gre bolj to spoštovanje kakor svetemu očetu, vesoljnemu očetu vsega keršanstva? Ta v Rimu storjena silovitost je zato toliko bolj ostudna, ker je niso storili ne neverniki, ne tujci, ampak lastni otroci sv. očeta in ravno tisti, ki so jim naj bolj pri sercu. Zato ima ta silovitost gotovo tudi tiste hude nasledke, s kterimi Bog prelomljavcem četrte zapovedi Božje žuga. Vender pa me vari Bog, da bi vse laško ljudstvo dolžil vsega tega, kar se je zgodilo. Nasproti dobro vém, da več del tega tolikanj bogato obdarovanega ljudstva v svojem sercu sovraži to, s čemur so se njega oblastniki pregrešili nad sv. očetom. Gotovo je tedaj to, kar so sv. oče odgovorili kraljevemu poslancu, ki jih je pregovarjal, naj bi prostovoljno Rim

prepuštili. Ta poslanec namreč je rekel papežu: „Sveti Oče! 25 milijonov Lahov vas prosi zato“, papež pa so mu precej v besedo segli, rekoč: „To ni res! naj manj 23 milijonov jih je, ki se mene deržijo in se jim studi vaša prederznost.“

Vzetje Rima moramo milovati in studiti v imenu vere. To vzetje je cerkveni rop, je božjeroparska hudobija. Spomnimo se, kako so take djanja še celo tudi neverniki sodili, in sicer iz med njih naj bolj omikani. Kdor je zveden v zgodovini starih Grekov, lahko vé, kako huda in kervava vojska je nekdanj bila, ko se je bilo ljudstvo nekega kraja polastilo zemlje, ki je bila lastnina delfiškega tempeljna. Ta vojska se je imenovala sveta vojska, ker z njo je bila kaznovana božjeroparska pregreha. Če se s tem primerja to, kar se je pregrešilo nad dedišino sv. Petra in nad glavnim mestom vsega keršanstva, zaženemo nehoté bridki glas: „Oh, kam smo prišli! Ali smo se res tako globoko pogreznili, da morajo neverniki biti nam v zgled in sodniki naši?“

Zoper polastenje Rima moramo še dalje oporekovati v imenu splošne sreče keršanskih narodov ali keršanskega reda na svetu. Na čem sloni splošna sreča keršanskih ljudstev? Na prijaznem združenem delovanju države in cerkve, ali deželske in duhovske gosposke. Pa ravno to je, kar prostomavtarji in vsi, kteri se jih vedoma ali nevedoma deržijo, naj bolj čertijo. Oni hočejo imeti državo brez Boga. Oni nimajo nič zoper to, če je deželski vladar zraven tudi papež, to je, duhovski vikši poglavar v svojih deželah (kakor angleška kraljica in rusovski cesar); papež pa, ki je zraven tudi deželski vladar le kakega mesta ali majhne dežele, to je gnjusoba v njih očéh. Od kod to nasprotno početje? Prav lahko se to razloži. Všeč jim je, da je deželski vladar ob enem tudi duhovski vikši poglavar v svoji deželi, ker dobro vedó, da je v tej okolišini cerkev državi podložna dekla, in da mora duhovska gosposka vladati služiti ter njene povelja dopolnovati. Nasproti pa ne morejo nikakor terpeti, da je papež, to je, duhovski vikši poglavar keršanstva, ob enem tudi deželski vladar svojega mesta in svoje cerkvene države, ker dobro vedó, da je v tej okolišini cerkev gospodinja v oziru svojih duhovnih opravil, da po Božji volji sama sebe vlada, in da se njene pravice tudi v očitnem življenji spoznavajo, in jih tudi lahko od države tirja. Naši nasprotniki pa zahtevajo državo ločiti od cerkve, zahtevajo med deželsko in duhovsko gosposko razpertje napraviti, zahtevajo cerkev deželski oblasti popolnoma podvreči; in ravno zato hočejo popolnoma zatreti deželsko papeževost gospostvo, to sveto, živo predpodobo prijazne, združene delavnosti v državi in cerkvi Bogu v čast in ljudém v zveličanje. Duh sedanjega časa še terpi dan današnji kralja-papeža (na Angleškem in Rusovskem), ali papež-kralj (v Rimu) jim je gnjusoba. Od tod tedaj vrisk, da je Rim papežu-kralju vzét. (Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Bivšega Triglava vredništvo in založništvo nam je željo razodelo, naj bi tudi po Danici se opomnili njegovi naročniki, da naj bi odrajtali, kar so na dolgu, da potem stroške poravná, ker trud in delo je tako še zastoj.

O našem šolstvu nektare drobtine. Razun novomeških so s tem mescem pričele se naše srednje šole po navadi. Na ljubljanski gimnaziji je za kerš. nauk v viših razredih vstopil spet g. dr. Gogala; na g. Garibolditovo mesto je prišel iz Kranja g. W. Zupan-čič; g. Bl. Hrovatova služba pa je razpisana, toda za matematiko in naravoslovje; g. dr. A. Zupan je sprejet za suplenta na realko. Gimnazijski knjižničar je gosp. prof. J. Solar.

*) Če so laški rovarji papeža — kralja z njegovega naj starejšega stola vergli, ali ne bodo — morda kmalo — tudi svojega kralja Viktor-Emanuela zapodili? Če so papežu-kralju vso lastnino poropali, ali ne bodo tudi po Terstu, Istri, Dalmaciji in laškem Tirolu segali? Bog daj, da bi ne! Ko bi pa vender to storili, bi bilo mar to prav? To nam povejte vi, taglatovci! ki rop papežev dežele zagovarjate in opravičujete. Prestavlja.

Dijakov ali učencev je letos vseh skupaj krog 520, toraj čez 70 manj od lani. Toliki propad v dveh mescih — je grozen! O dotičnih vzrokih je Danica že nekterikrat govorila, se vé, bil je in je še njen govor — vpitje, veter. *) Razdeljeni so vsi v 13 razredov; brez treh višjih imajo vsi drugi vstične razdelke ali paralelke. Čemu so v 3.—5. razredu paralelke, kjer jih je v posamnih razdelkih sploh po 30 učencev, je težko razviditi. Pa vsaj ne, da se deržijo v Ljubljani nekteri profesorji, ki so priselili se k nam pod Šmerlingom iz Translajtanije? Šolsko mašo imajo gimnazijalci zdaj po dvakrat na teden, in sicer ob torkih in petkih. Da sta k temu pripomogla ravno ka dva, to boli.

Realka naša je dobila novega ravnatelja; to je dr. Janez Mrhal iz Šugovic na Moravskem, doslej profesor v Tešinu, učen za matematiko in fiziko; poprejšnji g. T. Schrey **) je postavljen za profesorja na realko v Celovec. Prof. J. Držhal je prestavljen na realko v Berno; ostane vendar prvo šolsko polletje na sedanjem mestu. Na novo so dobili razun g. Zupana še g. J. Fingerja iz Pilzna, ker je šel g. J. Hafner doverševati svoje nauke, g. Fr. Pegam pa je posebej še dobil stipendijo, da se pripravi za učiteljstvo francoskega jezika.

Učencev imajo v toliko razredih kakor lani nekaj pod 300, kakih 5—7 več mimo poslednjega leta. Šolske maše nimajo; mar celo potrebe ne čutijo? — O godu petdesetletnice svoje je kranjska hranilnica sklenila pridobiti realki poslopje in nakupila je te dni prostor v spodnjem Gradišu (Kastner- in Cvajarjev vert s hišama), ker doslej ima dva razreda še v občenem šolskem poslopji, druge pak v Mahrovem stavu.

Posebno znamenita ima biti v prihodnje učiteljska pripravnica z vzorno ali normalno šolo svojo, kateri je na mestu g. Legata ravnatelj g. Bl. Hrovat, učitelja pa sta razun g. kateh. J. Klemenčiča gg. Fr. Lesjak in L. Gariboldi, in tretjega služba je še razpisana. Pripravnikov za ljudsko učiteljstvo štejejo letos v treh razredih blezo 30. — Na vzorni ali normalni šoli podučujejo doslej lanski gg. učitelji, in imajo v vsakem razredu neki po 60 učencev. Pervi dan so jih peljali k sv. maši, po tem pa ne več. — Ker je paralelke normalne prevzelo mesto ter napravilo drugo mestno ljudsko šolo, je imenovalo za vodja pri sv. Jakobu g. A. Praprotnika, ter mu poverilo za učitelje g. J. Schotta, Fr. Raktelja in M. Močnika, pri sv. Nikolaju pa je postavilo za vodja g. L. Belarja, in za učnike kranjskega rojaka g. J. Zima, dotlej učitelja v Velikovcu na Koroškem, A. Vizjaka in J. Kokalja, za keršanski nauk pa je mestno starašinstvo sprejelo g. kat. Fr. Bostijančiča na obe mestni šoli. Učencev imajo mnogo, po 80, tudi 100 v enem razredu; šolske maše doslej niso imeli. Ker se v mestnih podučujejo tisti nauki, ki se učijo v glavni z učiteljsko pripravnico sklenjeni šoli, bi si pač lahko primerno razdelili tudi učence.

Da so kranjsko nižo in novomeško višo gimnazijo ob novem šolskem letu nagloma spremenili v realni, to je Danica že povedala. Kranjska ima biti celo z učnim jezikom slovenskim. — Kako bode v Novomestu, si človek ne more misliti. Hiti pa se ne prehititi, pravi pregovor. Novomeška frančiškanska gimnazija pa se je po telegrafu spremenila v dvalistično realno; prideržati hočejo o. Bernarda Vovka, o. Ladislava Hrovata, o. Rafaela Klemenčiča in o. Ignacija Stavadharja z novo za učitelje po srednjih šolah v kratkem vzvišano plačo. Brati je vendar, da se brez posebne redovni-

*) Nova čra toliko vpije po šolah, njeno početje pa je malo prijazno šolam. Zmiraj več učina, zmiraj več takse pri spraševanjih, zmiraj več strah pred veroukom in Božjo službo — niso šoli vgodne dogodbe.

**) To po mestih popačeno domače ime se po deželi glasi in izgovarja Šraj.

škega privoljenja branijo doslej priseči na osnovne državljanske postavbe. Ravnatelj je imenovan dr. J. Zindler iz Šlezije, in poslednjič naznanjeni učitelji, ki so razun enega po imenih in domovih vnanji, nekaj iz Šlezije, nekaj iz Tirol, nekaj iz gornje Štajarske. Novice so povedale unkrat svojo misel o tej nagli premembi, in bati se je, da se utegne vresničiti. Nastavljeno je bilo, da prično v Novomestu 20. t. m., po novejših poročilih pa še le z začetkom prihodnjega mesca.

Da so realne gimnazije nova poskušnja, se vé; ali se pa bode ta poskušnja dobro obnesla, to se ne vé, in nekteri jako dvomijo, češ, da se dvema gospodoma služiti ne more. Naglica ni pridna, in pripoveduje se celo, da je ta prememba v Kranju in Novomestu največ delo c. kr. dež. šolskega nadzornika gosp. M. Vrečkota, ki je nekako brez vednosti dvalističnega druga svojega g. K. Holzingerja to doveršil. Ko bi nam g. dr. Vrečko slovensko realno gimnazijo v Postojni ali v Idriji pridobil, in le s prvim razredom v prihodnjem letu, bi vse drugačno hvalo vedili mu kranjski Slovenci!

Da se na mesto odstopivšega g. prof. M. Peternela v deželni šolski svet toliko časa ne imenuje naslednik, to se mora čudno zdeti vsakteremu. Naj pri tej priliki razodene neki dvom Danica, da bode javalne dobro za naše ljudsko šolstvo, ako se tudi imenujejo nadzorniki izmed mož, ki jih je za 12. šolske okraje nasvetoval naš deželski šolski svet. Pravijo, da so med nasvetovanimi profesorji in ravnatelji iz srednjih in drugih šol itd. Kako morejo ti puščati med letom svoje službe ter hoditi po šolah svojega časih oddaljenega okraja? Učeni za svoje šole — so li tudi za ljudske? Zmožni slovenščine — vendar so nekteri tujci, in ali ne bi bilo bolje, da so nadzorniki bolj stanovitni, da poznajo že v svojem okraju narod ali ljudstvo, učitelje, druge okrajne in srenjske zadeve? Mnogo nezaupanja se je vzbudilo poslednji čas med učitelji in duhovniki in oziroma med narodom samim; ali mnogo bi se dalo morebiti popraviti, ko bi se nadzorovanje izročilo spet g. dekanu, in ako ta iz ktereга koli vzroka ne bi prevzel, kteremu drugemu stanovitnemu duhovniku v dekaniji, kterim naj bi se le nekaj od prihodnjim nadzornikom odmenjene plače naklonilo, pri tem pa odločilo, kolikrat v letu in kako naj obiskujejo šole po svojih okrajih in kterim vradnijam naj poročajo o njih. Casih naj bi iz deželnega šolskega sveta poslani prepričali se sami o potrebnih rečeh. Tako bi se tu in tam napravljena nevolja potolažila, in zaupanje bi se tu in tam povernilo, dobra reč pa pospeševala. Se vé, da to niso sveti za Tagblatt ali novodobne zopercerkvene liberaluhe; narodu našemu pa bi svésto koristili. —

Prof. J. Macun je iz Zagreba prestavljen na gimnazijo v Gradec; ravnatelj srenjske realne gimnazije v ogerskem Gradišču (U. Hradišt) g. A. Weichselman pa za ravnatelja vladne realne gimnazije v Freistadt na gornjem Avstrijskem. Sprevidil je neki, da brez jezika slovenskega mora hirati njegova gimnazija (z judi pa vradniki), toraj si je pomagal drugam na Nemško. Radi bi slišali, koliko se je slovenščini zboljšalo letos na srednjih šolah ljubljanskih, kakor tudi, kaj in koliko dobrega sta nam prinesla z Dunaja naša gg. prof. J. Šolar pa prof. M. Vurnar, poslana tje k posvetvanju o prestvaritvi in učni preosnovi dosedanjih gimnazij to stran Litave? Bodo vsaj namerovane preuredbe v pretres dali posameznim deželnim zborom, in občne pa državnemu zboru, da se ne zadene na pregovor: Prenaglo storjena — rado skažena?

Cerkveno storstvo.

Ravno kar je katoliška družba na svitlo dala že napovedano knjižico: **Papeževa nezmotljivost**, ki do-

kazuje to versko resnico iz virov božjega razodenja, namreč iz sv. pisma in cerkvenega izročila, razlaga njeno primérnost in korist ter zavrača nekatere ugovore nasprotnikov. Perva in edina je v našem jeziku, ki govori o tem danes imenitnem vprašanji, o katerem hoče sedaj vsak govoriti in soditi, pa dostikrat tudi dobri katoličani niso dovolj podučeni, zvití nasprotniki pa napéne zaumene podtikajo: torej mislimo, da bo z njo vstreženo željam in potrebam mnogoterih bralcev. Zato jo živo priporočamo vernim katoličanom, da bodo po nji poterjeni v svojem prepričanju, in bodo v stanu tudi nasprotnikom odgovoriti. Priporočamo jo tudi nasprotnikom, ako jim je mar za resnico, naj mirno in nenestransko prevdarijo in sodijo o reči, katero so tako strastno napadali. Priporočamo jo še takim, ki so že druge spise o ti tvarini preiskovali, ker tukaj dobé kratek pregled pglavitnih dokazov naše resnice. Priporočamo jo vsem Slovencem tudi po družih škofijah, ker je sedaj potreben vsem vernim pravi zaumen in dobro podučenje zastran te verske resnice. Res sicer ne prinese novih dokazov, pa sej razodeta resnica ni nova, dobila je po občnem zboru le nov izraz, in zato je treba vsem temeljitega podučjenja, zakaj je zbor to določil. Res nekteri omenjeni dokazi tirjajo znanje cerkvene zgodovine, pa to po bistvu naše resnice in cerkvenega izročila ni drugač mogoče. Veči del dokazov pa je vsim razumljiv in tudi priprost bralec bo našel veliko podučljivega, kar ga bo spodbudilo za sv. cerkev in njenega poglavarja, nezmotljivega papeža. Pridno tedaj sezite, verni Slovenci, od vsih krajev po tej času primerni in potrebni knjižici ter upamo, da bo po nji kakor vlani po „Zlatomašniku“ rastlo vaše spoštovanje in vaša ljubezen do sv. Očeta.

Z Gorenskega. Na roženkransko nedeljo. Slavno vredništvo „Zg. Danice!“ Vsako leto se na današnji lepi Marijni praznik razlagajo po katoliških cerkvah vesoljnega zemeljskega kroga več ali manj skrivnosti sv. roženkranca, se verniki spodbujajo k molitvi te sprelepe in koristne molitve, ter se tudi v misel jemljejo vzroki, zakaj se je pričela in razširila. Velike stiske v katoliški cerkvi so namreč nagnile nebeško Kraljico Marijo, da je ona sama po sv. Dominiku razodela pomoček zoper hude tedanje navale na katoliško vero in sovražne napáde kervoločnih Turčinov. — Poglejmo pa si sedanji svet! Ali nismo naše dni ravno na takem in morebiti še na hujšem, kakor v časih sv. Dominika? — Ne vem, odkod to, da mi je danes prišlo med duh. opravičilo po pridigi v cerkvi to-le na misel: Sveti Oče Pij IX so ravno zdaj v večjih tiskah, kakor kdaj popred. Litanijam Matere B. so dostaviti ukazali prošnjo: „Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta — za nas Boga prosi!“ in res, veliko je Ona že Njim in vsim rodovom zemlje sprosila zlasti za razširjanje sv. katoliške vere. Kaj ko bi oziroma na sedanje stiske kot nekaki dostavek k sv. roženkrancu Njih papeževa svetost Pij IX blagovolili lavretanske litanije pomnožiti še s tem, da bi za celi keršanski svet ukazali privzeti tem litanijam še prošnjo: „Kraljica sv. roženkranca — za nas Boga prosi!“ —

Bi li ne mogel kdo sv. Očetu tudi za ta dostavek k lavretanskim litanijam prošnje predložiti?

Opomniti pa moram očitno, da sem tu na Gorenskem že večkrat slišal, ko so častivci Marijni o sklepu lavretanskih litanij — menda iz lastnega nagiba — dostavljali omenjene besede: „Kraljica sv. roženkranca, — za nas Boga prosi!“ — Nisem tedaj tega razglasevati hotel za izvirno misel, ampak le kot dober nasvet.

Neduhoven.

Iz Zalega loga. M. K. — Naša med visokimi gorami stoječa cerkev je po prizadevi vis. čast. g. duhov-

nega pastirja dobila prav lično olepšavo z izslikanjem duhovnišča (presbiterije). 16. oktobra so bile slikarije slovesno blagoslovljene. Sostav slikarij je kaj podučno napravljen. Na čelu je napis: Gloria in excelsis Deo. Ave Maria-Porta coeli. Na oboku je podoba Boga Očeta z dvema angeloma, ki eden derži žezlo, drugi krono. Dalje po oboku je skrivno razodenje; nad velikim altarjem je nebeška družba v svojem prebivališu. Tem podobam nasproti je prav lična podoba sv. očeta Pija IX. Na straneh so podobe evangelistov. Prav primerno so pridjane tudi podobe angela Rafaela, spremljevalca mladega Tobija, nasproti angela varha, ki ima pod varstvom dečka in deklico, in sv. Antona pušavnika, bojevavca zoper skušnjave in napasti hudobnega duba. Janez Gosar stanujoč v Dupljah nad Kranjem je doveršil umetno olepšavo.

Iz Jarenine na Štajerskem, 12. okt. Čem bolj si prizadeva nova doba zadušiti v srcih vernih kristjanov gorečnost za Božjo čast in za razširjanje sv. vere, širiti pa v nemarnost v verskih rečéh, tem lepše se prikazuje serca, ki razodevajo svoje občutke v naj lepših, občudovanja vrednih činih. Povej tedaj, ljuba Danica, eno tacih lepih dél.

Posestnik J. V. je omislil na svoje stroške za našo farno cerkev véliki zvon, ki tehta dva in sedemdeset (72) centov in petnajst funtov. Vlil ga je zvonar Felkl v nemškem Gradcu in sicer tako mojstersko, da je „odbor“ graške razstave ga naprosil, naj mu svoj izdelek za razstavo izroči.

V nedeljo, 9. okt., pa se je zbralo v Jarenini gotovo do pet tisuč ljudi, akoravno sta černo obnebje in silni vihar napovedovala slabo vreme. Da je bilo naše in vseh pričujočih veselje še večje, so milostljivi knezovladika sami nas počastili ter blagoslovili razun vélikega krasno okinčanega zvona še dva manjša zvonova, katerih enega je kupil posestnik J. Š., drugi pa je le bil prelit. Po blagoslovljenji so milostljivi knez in vikši pastir sami zbrani množici oznanovali božjo besedo, ter so vernim priporočevali poganjati se za Božjo čast — sej jih tudi zvonovi k temu spodbujajo, — terdno deržati se sv. vere, tudi v tacih rečéh, ktere oslajljeno pamet našo presegajo, ter v lepi edinosti ostati s sv. Očetom papežem, katerega posebno zdaj sovražniki hudo stiskajo in napadajo.

Veliko mašo so imeli preč. gosp. stolni prošt med pričujočnostjo mil. škofo in treh gospodov korarjev.

Ta dan ostane fari nepozabljiv; sme pa tudi Jarenina ponosna biti na svoje zvonove, sej ima po škofovi besedi naj večji zvon v njihovi vladikovini. Kaj milo se bodo glasili lepo vbrani zvonovi ter vabili verne v hišo Božjo Boga molit in častit, pa jih tudi spremljali k zadnjemu počitku! Oznanovali bodo še poznejšim rodovom imena blagih dariteljev ter jih spodbujali k posnemanju! Velikodušnim dariteljem pa naj poverne Bog, in kakor se njihova imena tukaj radostno izgovarjajo, naj se svetijo zapisane tudi v bukvah življenja! Naj pa jim tudi Bog varuje in množi časno premoženje, ker ga tako modro obračajo ne le v svoje potrebe, ampak tudi v Božjo čast. Bog jih živi!

Pelinorec.

Grajšak in šolarček.

Grajšak. Kaj tako prevzetno memo mene štercaš, paglavec? Ne veš več, da sem ti bil undan jabelk dal iz svojega verta?

Šolarček. To je že res, ali mi mali smo modrejši od vas bogatih gospodov, kmetov in vertnarjev, boste Vi nam morali poklone delati, se nam odkrivati.

Grajšak. Kako to misliš?

Šolarček. Vam dajejo premije, da redite lepo

živino, rudeče jabelka, zalo grozdje, vihrovito salato, bogat fižol in debele buče po vertih in mejah: nas pa imajo za toliko modre in popolnoma, da taci posvetnih nagibov ne potrebujemo pri učenju.

Grajsak. Lejte ga smerkovca, sej res ni brez glave! —

Pogovor Jezusa z lažnjivo-vernim kristjanom. *)

(V mestu Ljubeku so na neki tabli zapisane te-le besede:)

1. Imenujete me Učenika; ne prašate me. 2. Imenujete me Luč; ne vidite me. 3. Imenujete me Pot; ne hodite me. 4. Imenujete me Življenje; ne želite me. 5. Kličete me Modrega; ne vbogate me. 6. Kličete me Lepega; ne ljubite me. 7. Kličete me Bogatega; ne prosite me. 8. Kličete me Večnega; ne išete me. 9. Kličete me Milostnega; ne upate v mé. 10. Spoznate me Blagega; ne služite me. 11. Spoznate me Vsegamogočnega; ne spoštujete me. 12. Spoznate me Pravičnega; ne bojite se me. 13. Če vas pogubim, ne tožite me.

Lilija.

Dekle.

Lepa si ti lil'ja bela,
Ti si zgled nedolžnosti,
Kak' te rada bi imela!
Al te smem utergati?

Lilija.

Oh, ne tergaj dekle mlado
Mene, krasne rožice!
Le od deleč gledaj rado
Moje belo lice.

Bog me stvaril v podučilo.
Vam je mladim deklicam;
Naj vam bode pa v svarilo,
Da le v cvetji zgled sem vam. Ivan Leban.

Razgled po svetu.

Milgosp. Borovski, poslednji škof v zahodnih ruskih okrajinah in skorej poslednji škof pod ruskim žezlom, je od ruskega birokratovstva v pregnanje tiran. Rusovska birokracija iše mnogih pomočkov, da bi katoličane k odpadu zapeljala. Dala je med drugim neko „privoljenje“, da smejo nižje vradnje občine napravljati, naj prosijo, da se ruski jezik spravi v Božjo službo; s tim so upali razkolništvo lahko vmuzati med katoličane. Našli so se nekteri slineži, ki so dobili nekaj malo zadevnih podpisov. Ker se je pa volinsko-podoljsko-kievski škof temu porusovanju čversto ustavljal, so ga vlekli v pregnanstvo. Kakor zdaj Napoleon, tako bode Rus še plačeval, grenko plačeval svojo neusmiljenost. Sej tudi že zdaj nima blagoslova pri svojem početju; uno leto še celo zoper oslabilnega Turka ni nič premogel, in v Krimu ni mogel ubraniti zveznemu brodovju na suho, z vso svojo nezmerno silo ne. — Dobro rusko ljudstvo bode gotovo kar na velike trume se vračalo v katoliško cerkev, kadar bode po božji previdnosti ponižano birokraško tlačiteljstvo severnega

velikana. Ali ni to prežalostno, da ubogim Poljakom hoče pograbititi tudi dušno svobodo, ko jim je razdjal kraljestvo, — jim poropati tudi nebesa, ko jim je bil nekda pojelel svet!

V Genfu bode 23. t. m. velik shod katoličanov, k kateremu so vabljeni tudi avstrijski katoličani. Brez dvoma se bode rimsko prašanje obravnavalo. Velika potreba je gotovo, zakaj lažnjivi liberalci in prostomavtarji bodo kmali imeli v prahu vse prestole, pa tudi brezbožna derhal v svoji oblasti cerkveno in drugo premoženje, ako se ne zakerne na drugo pot.

Rimsko. K gujusobam in nesramnostim piemonskega napada na Rim še nekoliko iz „Vaterlanda.“ Imeli so Lahi seboj toliko silo kanonov, kakor da bi ne bili šli Rima tolovajit, ampak Pariz. Branili so se pri vsem tem hrabro papeževi vojaki, ter so imeli razbojniki 2000 mertvih in ranjenih. Florenške naznanila so bile lažnjive. Kako so delali zoper narodovsko pravico, priča še posebej to, da ne le v vojašino, ampak tudi v Vatikan, kjer so bili sv. Oče s tujimi državniki, so streljali še pol ure po storjeni kapitulaciji (vojaški udaji in pogodbi). V Rimu so na zid nabili, kdaj in kod bodo papeževe vojake gnali, in derhal jih je v obličje bila in pljuvala vanje. Izmed te derhali je bilo le nekaj Rimljanov; rimsko ljudstvo je varhom sv. Očeta tudi vpričo italijanskih trum mnogoterno skazovalo priserčno sočutje.

Ko so jih vlekli skoz deželo, so jih na postajah derhali izpostavljali, ter jih je zasramovala.

Na čelu Piemontezov, ko so šli v Rim, — se je dervilo 4—5000 potepuhov izmed naj bolj zaverženih krajev gornjo-italijanskih mest, ki so bili nalaž zbrani za vhod v Rim. Tem se je pridružila še plaža iz mesta in več izpušenih jetnikov. Med tako derhal so 21. kim. očitno denar delili. V klostru pri servitih in po družih krajih so kar ropali, štatve, podobe in papeževe gerbe podirali. Kako so ostudno s posameznimi papeževimi vojaki delali, ni govoriti. Ta soderga je kar pred očmi laške vojne grozovitnosti počenjala, da je strah.

Veliko naj veljavniših Rimljanov je bilo Kadornu oddalo protest zoper rogovilstvo in krič. Ali je to red, ki se pri nas vpeljuje, da si človek ni več življenja svest? tako prašajo. Sploh se je govorilo, da vlada ne-ktore stotine potepuhov plačuje zato, da kričijo in nepokoj delajo. Protest je pomagal. — V piemonski vojni je skorej punt vstal, ker soldati se niso hotli zoper papeža vojskovati. Žuganje, da jih bodo kar precej postrelili, je po zunanjem zopet mir napravilo. Kadorna ni hotel Rima bombardirati, Bixio je na to silil, in njemu ostane ta sramota na vse čase.

Rimski rop se dá moralično opravičiti, pravi ljubljanskih blaterjev nova pravica. Poglejmo, kako so ga tudi laški blatarji opravičevali pri tistem glasovanju, če naj bodo Rimljanje Viktor-Emanuelovi podložni ali ne. Znamenit diplomat naznanuje „Vaterlandu“, da tisti dan pred glasovanjem je prišlo vsak dan po šest do osem tisuč čudnih tujih divjaških obrazov v Rim. Skoz štiri dni so jih vozili tje na stroške laške deržave. Ne le Italijani, tudi Francozi, Angleži in Nemci vmes, so dobivali listike za glasovanje; nekteri so šli iz šale po-nje. Ena teh derhal je oddala listike zapored pri štirih loncih. Ta glasovavska rokomavžarska gospóda je šetala med muziko in zastavami k glasovalnemu loncu — otroci kakor odrašeni. Rokodelske združbe so bile „komandirane“ iti k volitvi, sami so pravili, da slabo zanje, ako na tanko ne pridejo. Marsikteri so imeli namen, da bodo glasovali „ne;“ toda predsednik pri vsakem loncu je bil obdajan od tistih obrazov, ki sem jih ravno imenoval in bilo je očitno, če je kdo glasoval „da“ ali „ne.“ Taka je bila svoboda tiste volitve. Gospodje roparji so očitno razglasili le

*) Im Dome zu Lübeck steht auf einer Tafel geschrieben: 1. Ihr nennt mich Meister — und fragt mich nicht. 2. Ihr nennt mich Licht — und sehet mich nicht. 3. Ihr nennt mich Weg — und gehet mich nicht. 4. Ihr nennt mich Leben — und begehret mich nicht. 5. Ihr heisset mich weise — und folget mir nicht. 6. Ihr heisset mich schön — und liebet mich nicht. 7. Ihr heisset mich reich — und bittet mich nicht. 8. Ihr heisset mich ewig — und suchet mich nicht. 9. Ihr heisset mich barmherzig — und trauet mir nicht. 10. Ihr heisset mich edel — und dienet mir nicht. 11. Ihr nennt mich allmächtig — und ehret mich nicht. 12. Ihr nennt mich gerecht — und fürchtet mich nicht. 13. Werde ich euch verdammen — verdenket mirs nicht.

Haec est locutio cum illis falsis fidelibus, de quibus scribit s. Paulus: Dicunt esse Deum, factis autem negant.

samo število glasovalcev, ne pa njih imén, ker nekoliko malo jih je vendar še sram te sleparije. Menda blizo 30.000 je bilo najetih glasovalcev iz vseh strani polotoka. Ti in taki so majčkani morališki pomočki, ki jih „Laibaherici“ in „Tagblattu“ k opravičevanju priporočamo, pa tudi v rezno premišljevanje, da si vesta ložej pomagati, ako bi se danes ali jutro „italianissimi“ kaj enacega v glavo vtepli tudi zastran pomorskega kraja.

Razne novice. Na Dunaju je zdaj več deželskih poglavarjev, gotovo ne brez tehtnega vzroka. — J. Neubauer v „Vaterlandu“ očitno preklicuje psovanja zoper vero, cerkev in duhovstvo, ki jih je tri poslednje mesce lanskega leta razglasoval po zanikarnem listu „Morgensternu.“ Res pekoča, pa vendar junaška pot, ki čaka tudi marsiktere pisatelje v Ljubljani, ako se bodo odmenili še vse drugač pekočo pot pred večnega Sodnika pohladiti. — Papeževe zvave, ki so se vernili v Rim, tudi ljubljanski Tagblatt potuhnjeno šiplje — ne z manjši spretnostjo mem judovskih listov. Se vé, garibaldovci — to so zanj drugi tiči: oni sovražijo cerkev, papeža, jezuite. — Na danes je napovedan začetek delegacij v Pešti.

Iz Ljubljane. To nedeljo o 3½ so vabljeni pošteni katoliški možje, katerim je mar za vero, pravico in resnico, na shod v Virantovo hišo na šent-jakopskem tergu. Naznanilo tega shoda, kakor je v današnjem listu, je oddano deželni vladi. Namen je ravno tam povedan. Upati in želeti je, da naj se vdeležé tudi z dežele verli katoličanje tega shoda.

Nezmotljivost sv. Očeta, nova knjiga, se od 20. t. m. dobiva v katoliški družbi.

Nova éra si daje veliko opraviti „s preganjanjem vraž.“ Toda te vraže so nji le prevelikrat resnice ali pa še ge katoliške cerkve, po katerih lučnjaki mahajo; resnične vraže in hujskanja zoper katol. cerkev pa podpirajo. Kako pa nova éra sama sebe po glavi bije, nam je priča Laibaherica. Pripovedovala je 17. okt. o neki „govoreči čudežni glavi.“ Blezo da kruholovcu, ki s tim ljudi kratkočasi, da samo glavo kaže skoz mizino luknjo in jim neumnosti čenčá. Omenjena glava, kakor „L. Ztg.“ pripoveduje, je nekemu možu govorila o nezvestobi njegove žene, kateri je razdražen domu letel in ženo tako pretepel, da reva leži bolna. Drugemu je sleparska glava pripovedovala, da njegova žena britki njegov zaslužek doma zapija, otroke pa pusti stradati. Hudo užaljeni mož, ko domú pride, vsakemu treh otrok ureže zali kos kruha; žena mu brani, ker ravno poprej so še le odkosili, od glave nakajfani mož pa jo prav hudo zmerja in žuga jo še pretepati, ter je začudena žena móгла k sosedom pobegniti.

Tudi že undan imenovani kruholovec še zmiraj ljudem možgane meša s svojimi figurami, češ, kako so menihi ženske na žerjavici pekli, in menda ljudem pripoveduje, kakošne kleše, vinte in kaveljne so jezuiti iznašli za terpinčenje človeštva.

Le naprej tako! Vse vraže, vse hujskanja in laži dopustite in podžigajte ogenj, kateri bo pekel: Vas.

Za jetnika sv. Očeta se po katoliškem svetu zmiraj več moli, mašuje, oporeka pa zoper oplenjenje Rima in zapušenje namestnika Kristusovega od strani kersanskih vlád. Tudi v Ljubljani se marsikaj stori v ta namen; ss. maše so se tudi ta teden brale na Rožniku in drugod. „Tagblatt“ se čuti že kakor na žerjavici ter psuje verne katoličane, katerim še molitve ne privoši.

Prečast. mnogo zasluženi gosp. Jože Zupan, korar, okrožni dekan in tajm. pri stolni cerkvi, so postali stolni dekan.

Porotna obravnava zoper „Tagblatt“ zavoljo „obrite začarane svinje in pobiranja 10 sold.

od gledavcev“ bode v četrtek, 27. okt., pri ces. kr. dež. sodnii. Tožnika bode zastopal dr. Razlag.

Vabilo

katoliških mož ljubljanskih k shodu,

nedeljo 23. oktobra 1870 o poli štirih (3½) popoldne v Virantovi hiši na šent-jakopskem tergu št. 139 pri tléh, v sobah, ktere je slavna katoliška družba blagovoljno prepustila v ta namen.

Program.

Govorilo se bode o polastenji papeževih dežel po italijanski vojaščini, in sklepalo se o naslednjem predlogu:

V tem, da je italijansko vojenstvo napadlo papeževe dežele, vidi shod divjaško žaljenje narodovske pravice in bogoskrunski rop zoper lastnino rimskega papeža, ktera je z več kot tisučletnim posedovanjem posvečena. Mi v oropanju sv. Očeta ob enem vidimo napad na svobodo in samosvojnost papeževega stola, in s tim poškodovanje katoliške Cerkve.

Kakor katoličanje toraj pred vsim svetom glas povzdignemo, in z vso določnostjo oporekamo (protestujemo) zoper to samosilnost, ki teptá vsako pravico in žali vse katoliške serca.

Kakor avstrijski domoljubi si ne moremo kaj ter nas preserčno žali, da se je premoglo zgoditi toliko nasilstvo, ki ni le v škodo narodovski pravici, ampak tudi koristim sedem in dvajset milijonov avstrijskih katoličanov, in ne da bi se bila naša vlada tudi le s krepko oporeko temu ustavila; in še toliko več, ker tako počenjanje od strani Italije mora ravnosledno pripraviti na to, da se skerčijo tudi meje avstrijskega cesarstva.

Kakor katoliški domoljubni Avstrijani želimo torej in zahtevamo, da se sv. Očetu ohrani ne le prostost njih osebe in samosvojnosti, temuč da se jim poverne tudi njih svetno gospostvo, ktero edíno in samo je zmožno jim zavarovati njih prostost in samosvojnost.

V Ljubljani 18. oktobra 1870.

Dr. E. H. Costa.

Matija Gerber.

Luka Jeran.

Frančišk Kramar, korar.

Vilj. gr. Wurmbrand.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Jan. Zagoda, lok. v Lucinah, je umerl 8. okt. in lokalija je 14. okt. razpis.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. A. T. iz Idrije ½ gl. Prosi blagoslova za življenje in o smertni uri. — Brata Fr. in Š. Ž. 2 gl. sr. star. den. — Exurge Domine! — adjuva nos! et libera nos propter nomen tuum“ 2 gl. a. v.

Za pogorelce v Postojni. Dokler imamo čas, delajmo dobro. M. B. 5 gl.

Za afrik. mis. Tri dobrotne osebe 3 gl. Lenka Zotel 1 gl. pap.